

است. این کمیته توانسته منشأ فعالیت‌ها و سیاست‌گذاری‌های مطلوبی باشد و همچنین مسئولیت پژوهش، بررسی و آماده‌سازی دستور کارهای شورای فقهی نیز به پژوهشکده محول شده است.

همتی یادآور شد: باید از ظرفیت پژوهشکده پولی و بانکی برای تبیین ارتباط میان بازارهای مالی بهره گرفت که این امر می‌تواند با همکاری پژوهشی میان بازارهای سرمایه، بیمه و پولی با پیشتاری پژوهشکده پولی و بانکی محقق شود.

از پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی، گفت: همه ارکان کشور و بخش‌های اقتصادی گوناگون باید با یکدیگر همگن باشند و پژوهشکده نیز نقش تسهیل‌گری را در القا و عملیاتی‌سازی این مهم ایفا کند.

رئیس شورای پول و اعتبار با اشاره به اینکه دبیرخانه کمیته نقدینگی بر عهده پژوهشکده پولی و بانکی است، گفت: بعد از تأییدات رهبر معظم انقلاب در سال ۹۷ کمیته نقدینگی دو سال است که در بانک مرکزی شکل گرفته و در این مدت بحث‌ها و پیشنهادات مهمی داشته

رئیس کل بانک مرکزی گفت: اکنون باید از ساختار سنتی سیاست‌گذاری پولی که ۶۰ سال براساس آن فعالیت شده، فاصله بگیریم و برای تحقق این هدف، پژوهشکده نقش مؤثری می‌تواند ایفا کند. در این راستا، سیاست‌گذاری نوین پولی را آغاز کرده‌ایم و در اندیشه طراحی مسیری قرار داریم که به‌واسطه آن بتوان تورم را کنترل و هدف‌گذاری کرد.

به گزارش روابط‌عمومی بانک مرکزی، عبدالناصر همتی در بازدید

آغاز

سیاست‌گذاری

نوین پولی از

سوی بانک مرکزی

حسین رانفر
رئیس کمیته نقدینگی

نقدینگی می‌تواند مفید باشد

نخستین گام برای کنترل رشد بی‌محابای نقدینگی، شناخت عوامل بروز این پدیده اقتصادی است. برای مثال، در کشورهای توسعه‌یافته هم این رشد نقدینگی وجود دارد، اما به این دلیل که می‌توانند این حجم از سرمایه را به سمت تولید روانه کنند با مشکلی مواجه نمی‌شوند. به بیان دیگر، رشد نقدینگی در کشورهای پیشرفته نه تنها موجب رکود نمی‌شود، بلکه موجبات افزایش میزان تولید را نیز فراهم می‌کند. اما نقدینگی در اقتصادهایی مانند اقتصاد ایران که در حقیقت سیستم دلالی و سفته‌بازی دارند، به جای اینکه به سمت تولید سرازیر شوند، متأسفانه موجب رشد تورم می‌شوند، چراکه این درآمدها در بخش‌های تولیدی که بازدهی کمی دارند، جذب نمی‌شوند و وارد فعالیت‌های سوداگری و سفته‌بازی می‌شوند. بازدهی بالایی در این اقتصادها دارند، می‌شوند. مثال ساده و واضح این حالت، وضعیت امروز بازار سهام در ایران است که درآمدهای بسیار بزرگی را خلق کرده و هیچ‌کدام به سمت تولید نفرستند، بلکه بانک‌هایی که زیان‌انباشته داشتند و دارند، نرخ سهام‌شان به شدت افزایش پیدا کرده و مدیران این بانک‌ها به جای اینکه سرمایه‌های حاصله از بورس را وارد بخش تولید کنند (مثلاً ارائه تسهیلات به واحدهای تولیدی)، با کمال تاسف می‌بینیم که وارد بازار مسکه شده و به گسترش سوداگری و سفته‌بازی در اقتصاد کشور دامن می‌زنند. همین اقدام بانک‌ها موجب افزایش نرخ سکه در کشور شد و طبیعتاً این افزایش نرخ روی نرخ سایر کالاها و اقلام نیز تأثیر می‌گذارد و آنها با افزایش نرخ چشمگیری مواجه می‌شوند. از سوی دیگر، متأسفانه بانک مرکزی شروع به چاپ اسکناس می‌کند و همین امر نیز موجب ایجاد و گسترش روزافزون دامنه تورم می‌شود. ولی مشکل اصلی روی مسئله نقدینگی نیست، همانطور که پیش‌تر نیز اشاره شد، رشد نقدینگی در سیستم‌های اقتصادی توسعه‌یافته می‌تواند موجب تقویت بخش تولید شود. مثلاً در آلمان رشد نقدینگی بیش از دو و نیم برابر کل تولید ناخالص داخلی کشور است ولی رشد تورمی نیز در کار نیست و دلیل این امر نیز ورود سرمایه به بخش تولید است. این چرخه سالم می‌تواند موجب تولید کار و در نهایت تولید ثروت شود که خود به خود رشد تورم را مهار می‌کند و در نتیجه کشور با رشد اقتصادی مواجه می‌شود.

سیدمحمد طیبیان

کامران ندیری

محمد رضا پورابراهیمی

مرتضی سامتی

نظر کارشناسان درباره کنترل رشد نقدینگی را بررسی کرد

یک ادعای پر حاشیه

همتی بر این نکته تأکید دارد که ایران تاکنون برای پر کردن حفره‌های بودجه دست به استقراض از بانک مرکزی نزده، این در حالی است که برخی کارشناسان و اقتصاددانان معتقدند این مدعا درست نیست و بانک مرکزی اجباراً اقدام به چاپ اسکناس کرده است

فروش ذخایر ارزی در بازار دولت مجبور به انتشار ریال برای جبران کسری بودجه می‌شود، اما در جمع‌آوری آن به مشکل برمی‌خورد، در ادامه افزود: این رشد پایه پولی عمدتاً به بحث تامین کسری بودجه دولت مربوط می‌شود، چراکه قابل ملاحظه‌ای از درآمدهای دولت در ازای ذخایر و منابع صندوق توسعه ملی بوده که مسدود هستند و امکان استفاده از آن وجود ندارد.

البته اگر بانک مرکزی می‌توانست این منابع ارزی را در بازار بفروشد، طبعاً رشد نقدینگی هم کمتر از این مقدار بود. این اقتصاددان با اشاره بر موضوع تحریم‌ها و مسدود شدن ذخایر ارزی ایران، تحلیل خود را اینچنین تشریح کرد: متأسفانه تحریم‌ها موجب مسدود شدن این ذخایر شده و از جهتی نیز روی ترازنامه بانک مرکزی هم نشسته است، در نتیجه زمانی که این اعداد و ارقام در ریال ضرب می‌شود ما شاهد انبساط شدید پایه پولی

باشیم که هدایت نقدینگی به سمت بازار سرمایه کشور یک اولویت و ضرورت برای اقتصاد ایران است.

دو نگاه متفاوت درباره استقراض

همتی بر این نکته تأکید دارد که ایران تاکنون برای پر کردن حفره‌های بودجه دست به استقراض از بانک مرکزی نزده، این در حالی است که برخی کارشناسان و اقتصاددانان معتقدند این مدعا درست نیست و بانک مرکزی اجباراً اقدام به چاپ اسکناس کرده است.

ندری نیز در همین باره به خبرنگار گفت: وقتی شما از منابع صندوق توسعه ملی برای تامین کسری بودجه استفاده می‌کنید و در حالی که منابع این صندوق اصلاً در دسترس نیست، میزان اسمی منابع اختصاص یافته روی ترازنامه بانک مرکزی می‌نشیند و به‌عنوان دارایی این مجموعه به‌شمار می‌رود. از سویی هم، ریال در اختیار دولت قرار می‌دهد، اما به‌دلیل عدم توانایی در

گزارش پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی

براساس این بررسی، در سال ۱۳۸۸ با رشد ۳۹.۲ درصدی در سال‌های ۹۸-۱۳۷۹ نشان می‌دهد میانگین رشد نقدینگی در این دوره ۲۷.۶ درصد و میانگین دو ساله نیز ۲۷.۲ درصد بوده است.

به‌گزارش پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی، براساس آمارهای منتشرشده از درصد رشد نقدینگی ایران ۹۸-۱۳۷۹، میانگین رشد نقدینگی در ایران در دو دهه گذشته رقمی معادل ۲۷.۶ درصد بوده است. در سال ۱۳۷۹ رشد نقدینگی ایران ۲۹.۳ درصد بود و در پایان سال ۱۳۹۸ نیز به رقم ۳۱.۳ درصد رسید.

بررسی آمارهای مربوط به رشد نقدینگی در ایران در سال‌های ۹۸-۱۳۷۹ نشان می‌دهد میانگین رشد نقدینگی در این دوره ۲۷.۶ درصد و میانگین دو ساله نیز ۲۷.۲ درصد بوده است.

به‌گزارش پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی، براساس آمارهای منتشرشده از درصد رشد نقدینگی ایران ۹۸-۱۳۷۹، میانگین رشد نقدینگی در ایران در دو دهه گذشته رقمی معادل ۲۷.۶ درصد بوده است. در سال ۱۳۷۹ رشد نقدینگی ایران ۲۹.۳ درصد بود و در پایان سال ۱۳۹۸ نیز به رقم ۳۱.۳ درصد رسید.

یا نقدینگی می‌شویم، که اکنون نیز دچار این مسئله هستیم. در حقیقت بخش بزرگی از این رشد نقدینگی مربوط به همین مسئله است.

ارزحجیت دیدگاه آکادمیک

مرتضی سامتی، استاد اقتصاد دانشگاه اصفهان در گفت‌وگویی که با خبرنگاری کار ایران (ایلنا) داشت با دفاع از موضع انتقادی نسبت به بانک مرکزی عنوان کرد: به‌طور حتم، دیدگاه افرادی مثل دکتر طبیبیان همیشه به حقیقت نزدیک است، چون نسبت به سیاست‌مداران برتری دارد. مطمئناً اگر آقای همتی به‌عنوان یک عضو هیات علمی دانشگاه به مسئله نگاه می‌کرد با این موضوع هم‌دیدگاه می‌شد، چون وقتی از موقعیت سیاسی به این موضوع نگرستیم می‌شود باید در قالب همان سیاست‌ها حرکت کرد. این استاد دانشگاه اقتصاد در ادامه افزود: دولت کثونی که کسری بودجه بالایی دارد به‌دنبال جبران آن از طریق رشد پایه پولی است و چون یک سال از فعالیت آن باقی مانده، این‌گونه فکر می‌کند که اگر ابر تورم هم باشد زیاد دولت فعلی را تحت تأثیر قرار نخواهد داد، اما نگاه طبیبیان نگاه گذشته، حال و آینده است، چون در گذشته رشد پایه پولی باعث تورم‌های بالایی شده است. در می‌توان گفت که دیدگاه من هم با دیدگاه آقای طبیبیان هم‌راستا است.

احتمال بروز ابر تورم

سامتی در پایان و با تأکید بر جدی گرفتن احتمال بروز پدیده ابر تورم گفت: باید توجه داشت زمانی که ما ۴۰ هزار تا ۱۰۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه داشته‌ایم، تقریباً تورم ۳۰ تا ۵۰ درصدی به کشور تحمیل می‌شد و حالا اگر قرار باشد ۲۰۰ هزار میلیارد تومان تأمین منابع انجام شود، ابر تورم هم روی خواهد داد.

دلیل رشد نقدینگی

این واقعیتی انکارناپذیر است که از اوایل سال ۱۳۹۷ کشور تحت شدیدترین تحریم‌های ظالمانه آمریکا قرار داشته و از اواخر سال ۱۳۹۸ نیز شیوع کرونا شرایط اقتصادی را دشوارتر کرده است. تحریم‌هایی که با هدف فروپاشی اقتصاد کشور اعمال شده بود، منجر به کاهش شدید درآمدهای نفتی کشور شده و دسترسی به درآمدهای ارزی را با مشکلات عدیده‌ای مواجه کرده است. در این شرایط، تأمین بخشی از کسری بودجه دولت از مسیر منابع ارزی صندوق توسعه ملی با توجه به در دسترس نبودن این ارزها برای بانک مرکزی و انباشت در ترازنامه این نهاد، منجر به افزایش پایه پولی شده که طبیعتاً اثر خود را بر سایر متغیرهای پولی مانند نقدینگی نیز نشان می‌دهد.

سخن آخر

به نظر می‌رسد مسئولان اقتصادی دولت و به‌تبع آن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز امید زیادی به انتخابات آینده در ایالات متحده آمریکا دارند و در حال حاضر تلاش می‌کنند این چند هفته باقیمانده را با ایجاد موج‌های مثبت اجتماعی مدیریت کنند تا پس از انتخابات بتوانند با دولت دموکرات آمریکا بر سر رفع تحریم‌های یک‌جانبه این کشور به توافقاتی برسند. البته چنین امری طبیعتاً نمرات مثبت و سازنده خواهد داشت اما نباید فراموش کرد که در عصر رسانه و شبکه‌های اجتماعی نمی‌توان آمار و ارقام را تفسیر به‌راستی کرد و انتظار داشت مردم نیز همان‌گونه که ما می‌پسندیم، فکر کنند! از همین رو ناظران معتقدند بهتر است دولت و مسئولان اقتصادی کشور صادقانه شرایط حاکم بر اقتصاد ایران را برای مردم تشریح کنند تا ملت بتواند چشم‌انداز روشن‌تری نسبت به آینده معیشتی خود داشته باشد.

تسهیلات رفع احتیاجات ضروری بانک ملی

بانک ملی ایران در ۵ ماه نخست سال بیش از ۱۲ هزار مورد تسهیلات قرض‌الحسنه رفع احتیاجات ضروری از محل منابع قرض‌الحسنه خود پرداخت کرده است. به گزارش روابط‌عمومی بانک ملی ایران، تسهیلات قرض‌الحسنه رفع احتیاجات ضروری عموماً برای تأمین هزینه درمانی، کمک هزینه تحصیلی، تعمیر و تأمین مسکن و... با کارمزد ۴ درصد به متقاضیان پرداخت می‌شود. این بانک با هدف تقویت سنت پسندیده قرض‌الحسنه و همچنین رفع احتیاجات ضروری مشتریان، در مدت یادشده افزون بر ۵۵۰ میلیارد و ۷۷۵ میلیون ریال از این تسهیلات در ۱۲ هزار و ۲۴۴ مورد اعطا کرده است.

تعاون اعم از تولیدی و خدماتی و نیز اصناف و بنگاه‌های

اقتصادی خارج از بخش تعاون با اولویت اشتغالزایی در اقتصاد ملی پرداخت خواهد شد. نرخ این تسهیلات با نگاه حمایتی از بخش تعاون، ۱۵ تا حداکثر ۱۶ درصد برای تعاونگران و ۱۷ تا حداکثر ۱۸ درصد برای سایر فعالان اقتصادی، براساس عقد مراحبه، پیش‌بینی شده که دوره بازپرداخت آن حداکثر ۲۴ ماه شامل ۴ ماه تنفس خواهد بود.

بانک آینده و مردم، مالک ایران مال

مجتمع چندمنظوره، تجاری، تفریحی، گردشگری، ورزشی، خدماتی و فرهنگی ایران مال براساس اسناد، به‌طور کامل، متعلق به بانک آینده است و هیچ فرد حقیقی و حقوقی دیگری

برخی کارشناسان بر این باورند که اقتصاد ایران به سمت ابر تورم و انفجار نقدینگی می‌رود ولی بانک مرکزی این ادعا را رد کرده و معتقد است رشد نقدینگی را کنترل کرده است. چند روز قبل، عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی از آنچه کنترل میزان رشد نقدینگی خواند، ابراز خوشحالی کرد و گفت: در ۵ ماه نخست سال ۹۹ فقط ۱۲ درصد رشد نقدینگی داشته‌ایم.

این سخنان رئیس بانک مرکزی در حالی مطرح شد که بارها و بارها کارشناسان و تحلیلگران اقتصادی از بروز و ظهور پدیده ابر تورم ابراز نگرانی کرده و حتی برخی از اقتصاددانان لفظ «انفجار» را برای رشد نقدینگی به کار برده بودند. با توجه به شرایط کنونی اقتصاد ایران به نظر می‌رسد بانک مرکزی درصدد تغییر قواعد بازی است و می‌خواهد سیگنال‌های امیدوارکننده‌ای به جامعه ارسال کند. اما اگر تنها به آمار و ارقام رشد نقدینگی در ۲۰ سال اخیر بنگریم، درمی‌یابیم که چنین رشدی (۱۲ درصد در ۵ ماه نخست سال) تنها یک‌بار و آن هم در سال ۸۵ تکرار شده است. به بیان دیگر می‌توان گفت که اسامیل شاهد رکوردزنی در رشد نقدینگی در اقتصاد ایران هستیم و چندان جای خرسندی باقی نمی‌ماند.

کسری بودجه و چاپ پول

طبق گفته‌های رئیس کل بانک مرکزی، دولت برای جبران کسری بودجه ۹۹ دست به دامن این نهاد مستقل اقتصادی نشده است اما آنچه برای ناظران برپرسش ایجاد کرده، دلیل این افزایش چشمگیر نقدینگی در نیمه نخست اسمال است، چرا که معمولاً زمانی رشد پایه پولی از حد میانه خارج می‌شود که دولت‌ها برای جبران کسری بودجه، بانک مرکزی را وادار به چاپ اسکناس می‌کنند.

در همین حال، سیدمحمد طبیبیان، اقتصاددان برجسته ایرانی چند روز قبل و در واکنش به اظهارات عبدالناصر همتی درباره موفقیت بانک مرکزی در امر کنترل رشد نقدینگی در صفحه تلگرامی خود نوشت: «ما از یک مدیر که باید براساس شان علمی و تجربی بر مسندی نشسته باشد انتظار نمی‌رود شیوه‌ای را پی بگیرد که تنها آزارش سرزنش خارجی‌ها و متهم کردن منتقدان داخلی به همکاری با خارجی است و این شیوه هم صرفاً برای ترساندن و بستن زبان‌ها به کار می‌رود و نتیجه مثبتی ندارد»

انفجار نه، اما تکران!

کامران ندیری، اقتصاددان و استاد دانشگاه در گفت‌وگویی که با **سنت** داشت با وجود رد بحث انفجار نقدینگی در ایران، این میزان بالای رشد نقدینگی را نگران‌کننده خواند و گفت: انفجار واژه بسیار سنگینی است، می‌توان گفت که رشد نقدینگی در این ۵ ماه و در مقایسه با سال‌های قبل بیشتر بوده و نگران‌کننده نیز هست، اما استفاده از لفظ انفجار مناسبیتی با این وضعیت ندارد و برای شرایط کنونی اقتصاد ایران تعبیر غیرواقع‌بینانه و تندی است.

این استاد اقتصاد در ادامه و خطاب به مسئولان بانک مرکزی اظهار کرد: بانک مرکزی باید تا جایی که امکان دارد از افزایش میزان نقدینگی بپرهیزد و از ادامه این روند جلوگیری کند. بانک مرکزی وظیفه عوامل منجر به افزایش نقدینگی را شناسایی و خنثی کند تا این روند تکرارکننده بیش از این ادامه پیدا نکند.

نگاه مجلس

محمد رضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگویی که در برنامه دست‌خط با سیمای ملی داشت با تأکید بر لزوم کنترل رشد نقدینگی گفت: ریشه نقدینگی در استقراض دولت از بانک مرکزی و افزایش پایه پولی است. بسیاری از عوامل مؤثر در اینجا باید به‌عنوان پایه تصمیم‌گیری شود ولی در حال حاضر که به هر دلیل دچار این مشکلات هستیم که هم‌زمان با آن باید بتوانیم عوامل را در کشور مدیریت کنیم، قطعاً باید نظارت را در این بخش داشته

رونمایی از بسته اعتباری بانک توسعه تعاون

بانک توسعه تعاون در راستای تحقق شعار چشم‌پوشی، هم‌زمان با گرامیداشت هفته تعاون به‌عنوان تنها بانک تخصصی در این بخش از «بسته اعتباری فرصت ناب تعاون» رونمایی کرد.

به گزارش روابط‌عمومی بانک توسعه تعاون، تسهیلات موضوع «بسته اعتباری فرصت ناب تعاون» که با اولویت حمایت از شرکت‌های تعاونی مورد تصویب هیات مدیره بانک توسعه تعاون قرار گرفته، حداکثر تا ۱۰۰ میلیارد ریال و فرصت ویژه ۴ ماهه تنفس در بازپرداخت طراحی شده که براساس هدف‌گذاری پرداخت تسهیلات مؤثر از سوی این بانک به بخش‌های گوناگون

باجه خبر